

Lehet félni, de nem ez a dolgunk

Crnkovity Gabriellával, Huszta Dániellel és Mészáros Gáborral
Berényi Emőke, Bózsó Izabella, Brenner János és Magó Attila beszélget

Bózsó Izabella: *A következő egy órában a kortárs vajdasági magyar színhátság helyzetét, állapotát, irányvonalát, jövőjét fejtegetjük, elemezzük kérdezőtársaimmal, Berényi Emőkével, Brenner Jánossal és Magó Attilával. Üdvözljük vendégeinket, Huszta Dánielt, aki az Újvidéki Színház színésze, de ezen a beszélgetésen a Zentai Magyar Kamaraszínházat képviseli, Crnkovity Gabriellát, az Újvidéki Színház színésznőjét és végül – de nem utolsósorban – Mészáros Gábort, a szabadkai Kosztolányi Dezső Színház színészét.*

Úgy tudom, valamennyien már középiskolás korotokban kapcsolatba kerültek a színházzal. Mi az, ami az Újvidéki Színművészeti Akadémia felé vonzott benneteket, és miben változtatok az akadémiabeli tanulmányotok során?

Crnkovity Gabriella: *Mi az, ami az akadémia felé vonzott bennünket? Igazából nem tudnám konkrétan megfogalmazni, mert én tulajdonképpen mindig színész akartam lenni. Onnantól kezdve, hogy hat-hét évesen beléptem a színházba, és végignézttem egy előadást – pontosan emlékszem –, olyan érzésem volt, hogy itt minden nagyon szép, csak én inkább fent szeretnék lenni a deszkákon. Ezután már nem volt kérdéses. Persze megfordult a fejemben, hogy én akkor állatorvos is szeretnék lenni meg énekesnő, sportoló is. De ez mind mellékes volt, mert végig éreztem, mindezekelőtt ezzel szeretnék foglalkozni. Ahogyan kezdtem megismerni ezt a világot, annál jobban éreztem, hogy ide szeretnék tartozni. Hogy megnyit változunk? – ez volt ugye a második kérdés. – Szerintem rengeteget. Minden ember, amikor beiratkozik egy iskolába, bármilyenbe, akkor már változik, mert változtatja a környezete. Mi konkrétan azzal foglalkozunk, hogy a személyiségünk milyen irányba fejlődjön: vagyis azzal, hogy amiben erősek vagyunk, azt még jobban megerősítsük. Tehát nem arról szól az egész, hogy felejtünk el mindent, amit tudunk, és teljesen szűnjön meg*

a személyiségünk, hanem inkább fejlesszük azt. Szerintem mindannyian rengeteget változtunk.

Brenner János: Gábor, úgy tudom, a színpad kora gyerekkorod óta jelen van az életedben. Az első – még amatőr – fellépésed után annyira megtetszett neked az egész, hogy „egyszerűen megriadtál” – legalábbis így fogalmaztál. Hogyan barátkoztál meg végül a környezeteddel, és mi vezetett odáig, hogy amikor felkérték a Turbo Paradisóban való szereplésre, egyből igent mondtál?

Mészáros Gábor: Azért volt ez a félelem, mert előtte körülbelül tizen-négy évig táncoltam, elkezdtem zenélni is, és tulajdonképpen ezzel szerettem volna foglalkozni egész életemben. A néptáncsal, a népzenevel. Abban az időszakban valami újat hozott az életembe a színház, amitől úgy megriadtam, hogy „hú”, lehet, hogy ez egy járhatóbb út lenne, jobban ki tudnék bontakozni, vagy nem is tudom pontosan. Az első előadás után azt mondtam Vukosavljev Ivánnak – nála kezdtem ugyanis –, hogy nem nagyon szeretnék szerepelni a következő előadásban, esetleg muzsikálnék. – Mondta, hogy persze, persze, rendben. Felhívott, hogy nem kellene brácsás, viszont szüksége lesz egy fuvolásra. – Jól van – válaszoltam. – De aztán jó lenne, ha három jelenetben benne lennél – tette hozzá. – Na jó, legyen! – mondtam. A három jelenetből végül nyolc lett, és az egész előadás alatt a színpadon kellett lennem, lennünk. Utána következett *Az új lakó* című darab, és akkor már minden körvonalazódott előttem. Az akadémiai-beli évek alatt kezdetben úgy igazából nem is tudja hova tenni magát az ember, tisztázni, hogy mi is ez az egész. 2006 körül alakult meg a Kosztolányi Dezső Színház mai formája, és mivel a nálunk egy évvel idősebb generáció tagjait felvették oda, mi pedig jóban voltunk velük, szerettük őket, felnéztünk rájuk, kimondatlan vágyunk volt, hogy mi is oda kerüljünk. Akkor engem ért a szerencse, hogy Urbán András felkeresett.

Magó Attila: Dánieltől szeretném kérdezni, hogy mennyire határozza meg a színész pályájával kapcsolatos döntéseit a környezete? Úgy tudom, te is korán elkezdtél érdeklődni a művészet, a színház iránt.

Husza Dániel: Tizenhárom vagy tizennégy éves koromban kezdtem el amatőrkedni. Hogy hogyan lettem amatőr színész, azt nem igazán tudom. Úgy kezdődött, hogy Iván és Gabriella járták az iskolákat, és fiatal, amatőr színészeket kerestek egy új produkcióhoz, a *Lúdas Matyi*hoz. Lénárd Robival úgy döntöttünk, elmegyünk erre a meghallgatásra. Természetesen akkor még egyáltalán nem volt biztos, benne leszünk-e a darabban, játszani fogunk-e. Semmi nem volt fix, meghallgatásról volt szó, amelyen azt nézték, ki mennyire tud beszélni, jelen lenni a színpadon stb. Tulajdonképpen a környezet nem befolyásolt a döntéseimben. Az egészet – úgy,

ahogy van – egyedül vittem véghez, pontosabban Lénárd Robival. Barátaim se befolyásoltak, hisz annak idején egészen más körökben mozogtam, nem voltak művész ismerőseim. Ezt egyedül csináltuk, egyedül döntöttük el. A környezetem azonban – amennyire emlékszem –, jól viszonyult a dolgokhoz, és segített abban, hogy jól alakuljon az amatőrködés, utána pedig abban, hogy sikerüljön a színművészetin a felvételi.

Magó Attila: *Szavakkal leírható, hogy miért, mitől lesz valaki színész?*

Husza Dániel: Valószínűleg le lehet írni, de azt hiszem, én ezt nem tudom elmondani. Se azt, hogy hogyan kell leírni, se azt, miért lettem színész. Az biztos, hogy az egésznek van egy olyan varázsa, amit szerintem semmilyen más művészeti ág nem tud nyújtani. Van ebben valami olyasmi, amit – más művészetekkel ellentétben – csak a színészet tud adni az alkotóknak. Tehát most az alkotó és a színész szemszögéből teszek megállapításokat. Különleges varázsa van annak, amikor fent vagy a színpadon. Ezt valóban ki kell próbálni, nem lehet elmesélni, körülírni, lefesteni. Olyan érzéssel még sosem találkoztam, amely egy picit is hasonlított volna erre.

Crnkovity Gabriella: *Hogy le lehet-e írni szavakkal? Nem hiszem. Most pont ezen gondolkodtam, hogyan tudnám leírni az egészet. Az jutott eszembe, hogy az egész az emberi légzéshez hasonlítható. Természetes, hogy lélegzünk, nem is veszünk tudomást róla, és egyszer csak megérezed valami másnak az illatát. Hogy ez egy másfajta „levegő”, s ha lehet, akkor ezt lélegeznéd be örökké. Hogy olyan levegőt szívok be, amit még eddig nem tapasztaltam. Körülbelül ehhez tudnám hasonlítani.*

Mészáros Gábor: *Szerintem sokan közhelyekkel válaszolnak ezekre a kérdésekre. Többen mondják azt, mindez leírhatatlan, hogy a színpadi lét egy megfoghatatlan, egészen másfajta létezési forma. Persze akadnak olyanok, akik ezt kétségbe vonják, hogy ez tiszta hülyeség. Szerintem elég az egészhez az, hogy a színpadon felfokozódjon az ember anyagcseréje, ami persze más és más koncentrációt követel meg, esetleg az ember hagyja, hogy a zene hatása alá tudja rendelni magát.*

Brenner János: *Gábor, a szerepeiddel, szerepköreiddel milyen a viszonyod? Ez mindig foglalkoztat, mert a Kosztolányi Dezső Színház produkciói, előadásai esetében meglehetősen körülményes konkrét szerepekben gondolkodni. Befolyásol-e, és ha igen, mennyire, hogy abban a közegben sok esetben nincsenek megfogható karakteretek, hogy egy darabban akár három-négy szerepkört is fel tudtok vállalni?*

Mészáros Gábor: *Szemmel láthatóan egész más az egész munka. Amikor próbáltam megfogalmazni magamban, mit is csinálunk a Kosztolányi Dezső Színházban, akkor valami olyasmit gondoltam, hogy tulajdon-*

képpen inkább érzésekkel foglalkozunk, nem pedig figuraépítéssel. Erre András mindig azt szokta mondani, hogy ha jobban belegondolsz, akkor az a szöveg, ami abban a pillanatban elhangzik, az tulajdonképpen ugyanolyan nagy háttérmunkát követel, mint bármilyen más figuraépítés, azzal a különbséggel, hogy utóbbi nem lineáris tényező. A figuraépítésben talán az a fontos – és magában a színpadi létben is –, hogy megtaláld a pillanat igazságát.

Bózsó Izabella: *Beszéltünk a szerepekről, és korábban már a színpalak mögött Gabival érintettük a kérdést, hogy egy-egy előadásra hogyan is készültök. Nem a próbafolyamatra gondolkodok, hanem arra, hogy például mennyivel előbb veszték fel a kosztümöket? Hogy készültök egy-egy előadásra, hogyan vezetik le az izgalmakat?*

Crnkovity Gabriella: Ezt is színésze válogatja. Most természetesen magamról fogok beszélni, mert nem tudom, hogy általában ez hogyan jut kifejezésre a színészeknél. Én jóval előbb kezdek készülni, tulajdonképpen már az előadás reggelén. Most ugye az előadásról, és nem a próbafolyamatról beszélünk. Nekem az nagyon jó, ha már a fellépéssel foglalkozva ébredek. Persze nem reggel kezdődik a próba, meg nem reggel kezdünk beöltözni, de valahol tulajdonképpen folyamatosan rakódik az emberre az, hogy estére már minden porcikájával azt a szerepet tudja játszani, ami rá vár. Utána legalább egy vagy két nap kell a „lecsillapodáshoz”. Mindez a szerep nagyságától és mélységétől is függ. Persze nem úgy kell ezt érteni, hogy ha egy előadásban mondjuk táncolok, akkor ahhoz már reggel el kell kezdenem készülni, vagy épp úgy, „azokkal a lépésekkel” főzöm a kávé is, de mondjuk egy nehezebb, mélyebb szerepnél már azért jócskán el kell kezdeni készülni. Ezután pedig a levezetés nagyon sokáig eltarthat, ez függ a következő naptól, hisz minden nap más módon, máshogy érzi magát az ember.

Bózsó Izabella: *Van esetleg olyan szereped, amellyel nehezen birkóztál meg, és amellyel talán sokat szenvedtél, vagy nagy kínt okozott számodra?*

Crnkovity Gabriella: Nagy kín? Volt. Nem is egy. Nem szeretném elmondani, felsorolni. Azért, mert volt olyan szerepem, amelyhez még éretlen voltam és tapasztalatlan. Annak idején emiatt nagyon sokat szenvedtem. Bármihez is fogtam, olyan érzésem volt, mintha ledobna magáról a szerep. Ez borzasztó érzés, de szerintem mindenképpen meg kell tapasztalni. Volt olyan élményem is, amikor a bemutató pillanatáig azt éreztem, hogy ez nem az, ez nem jó, és valamikor a tizedik előadás alkalmával egyszer csak megéreztem, hogy benne vagyok. Ez egy pozitív élmény, tehát tulajdonképpen akkorra értem meg. Ennek persze más egyéb okai is

lehetnek. Lehet, hogy én nem foglalkoztam eleget vele, lehet, hogy nem kérdeztem meg a rendezőtől olyan dolgokat, amelyeket meg kellett volna stb. Bizonyos dolgokat nem tudtam megválaszolni magamnak, de idővel megtanulja az ember, hogyan kell ezeket a helyzeteket kezelni.

Magó Attila: Olyan érzésem van, hogy mindannyian hivatásként fogjátok fel azt, amit csináltok, és egyikőtök sem munkaként. Egyáltalán, létezik olyan színész, aki munkaként tudja felfogni ezt az egészet, és úgy is csinálni, amit csinál?

Huszta Dániel: Ha van is ilyen, akkor az nem nálunk van. Legalábbis én ilyennel nem találkoztam sem Szabadkán, sem Zentán, sem Újvidéken, sem sehol a Vajdaságban, de még Magyarországon sem. Viszont hallottam már, hogy vannak színházak és színtársulatok, ahol érezhető a próbákban, a próbafolyamatokon, hogy a színész és a táncosok tulajdonképpen dolgozni járnak a próbákra és az előadásokra. Tehát nem törekednek arra, hogy jól is érezzék magukat, hanem dolgozni akarnak egy jót. Vagyis munkaként fogják fel az egészet. A színházba úgy járnak, mint rendes munkahelyre: bejárnak mondjuk tíztől kettőig, és kész, hazamennek, és semmi többet nem hajlandók hozzáadni az előadáshoz, a produkcióhoz, bármihez. Én még ilyet nem láttam, de túl fiatal is vagyok, még sok minden látnivalóm van az életben, ám remélem, hogy én nem leszek ilyen. Azt hiszem, jó lesz, ha megmaradok ilyennek, hogy inkább hivatásként kezelem az egészet, és nem munkaként, mert a munkába előbb-utóbb bele lehet fásulni, és ez a színésznek nem tesz jót, sőt a színészekre is rossz hatással szokott lenni.

Crnkovity Gabriella: Ehhez én még hozzáfűznék valamit, ha lehet. Huszta nagyon jól mondta, hogy „nálunk”. Ne felejtjük el, hogy hol vagyunk. Vajdaságban magyar színésznek lenni szerintem egészen más, mint máshol. Itt a színésznek komoly feladata van. Szerintem, aki úgy dönt, hogy színész lesz, akkor az is valahol ott van az agyában, hogy ha itt akar színész lenni, akkor az egy kicsit mást jelent, mintha máshol lenne.

Berényi Emőke: Ha már felmerült ez a „feladat”, akkor meg kell kérdezni, hogy szerintetek mi lehet egy vajdasági magyar színésznek a feladata?

Crnkovity Gabriella: Szerintem ez egyértelmű, vagyis az én számomra mindenképp. Elsősorban az – és nemcsak a színészeknek, hanem mindenkinek –, hogy aki itt nálunk magyar kultúrával foglalkozik – azonfelül, hogy megőrzi a nyelvet –, egy kicsit nevel, egy kicsit a megmaradásra ösztönöz, egy kicsit hozzájárul értékeink megőrzéséhez és továbbadásához. Tehát fontos, hogy kultúránkat, nyelvünket minél jobban tudjuk megélni, hogy ezek a fogalmak ne rekedjenek meg.

Brenner János: *Ide kívánczkodik Urbán Andrásnak egy 2010-es interjújában elhangzott kijelentése: „A színház, amit csinálók, része a magyar, a vajdasági magyar, illetve a szerbiai kultúrának egyaránt. [...] Béres Márta, Erdély Andreea, Mészáros Árpád, Mikes Imre-Elek, Mészáros Gábor. Velük meg lehet valósítani azt, ami kétségtelenül egy kulturális megújodást jelent világunkban.” Annak ellenére, hogy ezt Urbán András rendező fogalmazta meg, talán gondolatai általánosíthatók. Ennek fényében nektek van kultúrmissziótok?*

Mészáros Gábor: Szerintem Andrásnak a küldetése nem ilyen egyszerű, hogy most akkor harcoljunk a déli végeken a magyar kultúráért, hanem olyan színházat akar csinálni, amely az egész világot ölelné fel, és a darabokat ki is akarja vinni. Mindig arra törekedett – már amióta megalapította ezt a társulatot –, hogy kitörjön a Vajdaságból, és hogy tudjanak máshol is az emberek erről a színházról, konkrétan arról, amely itt, a Vajdaságban, Szabadkán van.

Brenner János: *Ebben a pillanatban éppen Brazíliában vendégszerepel a társulatod egy része. Úgy látszik, ez a misszió akkor valóban tágulni látszik.*

Mészáros Gábor: Mindig sikerül valami olyan dolgot összehozni, ami a színháznak köszönhető, de a munkatársaknak is.

Magó Attila: *A szerepének megformálása során mennyire kiszolgáltatt – akár a rendezőnek, akár az előadásnak – a színész? Van ilyen?*

Crnkovity Gabriella: Ezt is rendezője válogatja. Van olyan helyzet, amikor azt érzi a színész, hogy kiszolgáltatt. De elvégzem azt, amit a rendező kér. Nem mondhatjuk azt, hogy olyan rendezők jönnek hozzánk, akik pontosan utasítanak arra, hogy te és te ide menj, te meg amoda, te ezt csináld, te meg amazt, nincs bebeszélésod stb. Van persze olyan eset is, amikor bábokként vagyunk kezelve. Néha felmerül bennem, hogy voltaképpen egy adott darabhoz esetleg nem sokat adtam hozzá, de ilyenkor nem keseredem el, hiszen hozzáadtam a testemet, hozzáadtam a lelkemet ahhoz, amit a rendező elképzelt. Végül is ez se rossz, de fontos az is, hogy én is kreatív lehessenek, hogy esetleg az én szemléletem is bekerüljön egy-egy előadásba.

Mészáros Gábor: Egyszer úgy vélekedtem, hogy a modern színjátszás mintha „rendezőközpontú” irányba haladna. Azon nyugati színházak előadásai esetében, amelyeket eddig láttam – nem konkrét darabokra gondolok –, azt éreztem, hogy az előadásokban megjelenik a rendező konkrét gondolata. Sok olyan profival találkoztam már, aki úgy rendez, hogy szinte minden le van kottázva a fejében. Azután persze a színész – az alkotás során – beleszólhat a folyamatba. Ez igazából rendezőtől függ, most, hogy ha konkrétan Andrászt veszem, akkor András olyan szempontból diktátor

– ha lehet így nevezni –, hogy ő belőlünk táplálkozik, mégpedig úgy, hogy a mi improvizációnk váltja ki belőle azt a világot, azt a képet, amit ő azután a színpadon megvalósít – szintén velünk. Természetesen, ha van egy adott szituációhoz, vagy egy adott jelenet témájához kapcsolódó gondolatunk, megosztjuk vele. Ő ezen hajlandó elgondolkodni, és akár az előadásban is benne lehet.

Bózsó Izabella: *Dánielhez intézném a kérdést: te meglehetősen sokat szerepelsz a Zentai Magyar Kamaraszínház produkcióiban. A Zentai Magyar Kamaraszínház a vajdasági magyarság egyik legfiatalabb színháza. Évről évre két produkciót tud létrehozni vendégművészekkel, tehát nincs állandó társulata. Hogyan tudtok összeszokni két hónap alatt, mert legtöbbször Szabadkáról és Újvidékről érkeznek a művészek. Hogyan lehet tehát összecsiszolódni?*

Huszta Dániel: Ez nagyon jó kérdés, de a választ nem tudom. Ez minden kollégánál másként működik. Nem tudom megmondani, kivel hogy. Nem egész két hónap alatt készül el egy előadás, de az egyik dolgunk az, hogy összehangolódjunk. Lehetőleg minél előbb. A próbák kezdetekor a legfontosabb, hogy tudjuk, mit is akar a rendező, hogy az is konkrétan megfogalmazódjon, egyáltalán mi mit akarunk, és akkor indulhat a munka. Végül is mi vajdasági színészek ismerjük már annyira egymást, hogy nem okoz problémát az együttjátszás akár Szabadkáról, akár Újvidékről jön is valaki. Bizonyítja ezt, hogy Pálfi Ervinnel dolgoztunk nem olyan rég *A Mester és Margaritában*, Péter Fecóval is, azelőtt pedig Kovács Frigyes tanár úrral, tehát állandóan vendégszerepelünk egymásnál. Ez tulajdonképpen nem probléma, tehát nem úgy érve „probléma”, hogy most akkor neki kell feküdni, és „összehangolódni”. Mindez kialakul magától. Tulajdonképpen ha elég nyitottak vagyunk, akkor ez simán megy. Ugyanez a helyzet a zentaiakkal is. Kétszer játszottam ott, mind a kétszer más-más csapattal, más-más emberek verbuválódtak össze, és mind a kétszer ugyanolyan könnyű volt megcsinálni az előadást. Azért is, mert új volt a környezet. Minden, ami volt, annyira más volt, még a levegő is, hogy egyszerűen magunktól is nyitottabbakká váltunk. Nyitottabbak egymásra, az előadásra, a rendezőre. Mindkét alkalommal nagyon jól éreztem magam, remek volt együtt dolgozni.

Mészáros Gábor: A nyitottság mindig fontos az új csapatban. Lehet, hogy te is erre akartál utalni. Talán a profizmus azért profizmus, mert az első pillanattól fogva nyitnod kell a partnered irányába, máskülönben nem indulhat meg a munka.

Bózsó Izabella: *Szerintem az is hozzátartozik az igazsághoz, hogy Zentán van valami a levegőben, ugyanis mindháromatoknak van valamilyen kötődése*

Zentához. *Habár pontos adatom nincs, de a vajdasági magyar színházakban elég nagy arányban szerepelnek Zentán született, vagy ott élt művészek. Ez egy „lábjegyzet”...*

Mészáros Gábor: Igen, bár ehhez még azt is hozzátenném, hogy mind a hárman László Sándor tanár úr osztályába jártunk.

Berényi Emőke: *Szerintetek mennyire fenyegeti a kommercializálódás a vajdasági magyar színházakat? Láttok-e ilyen tendenciákat?*

Crnkovity Gabriella: Nagyon röviden tudok válaszolni. Szerintem nem fenyegeti, én nem érzek ilyet. De mivel én belülről nézem, nem tudom megmondani. Szerintem tehát nem. Mindenki próbálkozik. Mindegyik színház próbálkozik azzal, hogy máshogy dolgozzon, és a kommercializálódás veszélye nem áll fenn.

Mészáros Gábor: Arra vannak a kommersz színházak. De az a veszély fennáll, hogy az emberek, a közönség kommercializálódik, mintha ez lenne tapasztalható, de ezt igyekszünk megátolni.

Berényi Emőke: *Ha ti vajdasági magyar színikritikusok lennétek, akkor a vajdasági színjátásnak mely gyenge pontjait emelnétek ki?*

Mészáros Gábor: A legnagyobb probléma szerintem az, hogy be vagyunk zárva ide, és a mi vajdasági színházunk nem hajlandó nyitni a nagyvilág felé.

Crnkovity Gabriella: Én ezzel nem értek egyet. Szerintem nyitna, ha tudna.

Mészáros Gábor: Mit jelent az, hogy „nyitna, ha tudna”?

Crnkovity Gabriella: Mit jelent az, hogy „nagyvilág”?

Mészáros Gábor: Arra gondolok, hogy szerintem a vajdasági színészek java nem ismer olyan színházakat, amelyek másfajta formanyelvet képviselnek, mint az itteniek. Szóval hogy nem követjük a nagyvilág újításait. Szerintem ez gond. Az lenne talán a legideálisabb, ha minden színész kötelességének tartaná, hogy kövesse legalább a körülötte lévő országok legjobb színházainak a repertoárját, vagy épp eljárjon a darabokra. A román színházról – szerintem – vajmi keveset tud a vajdasági magyar színház, bár nagyon érdekes színházat csinálnak, ami esetleg felnyithatná a szemüket, a szemünket.

Crnkovity Gabriella: Ezzel egyetértek, de a lehetőségek is korlátozottak. Egy bizonyos mértékig mindannyian korlátozva vagyunk. Az ideális körülmény tényleg a nyitás lenne: hogy minél többet lássunk, hogy külföldi előadásokat hívjunk, hogy az itteni közönség lássa, mi van máshol.

Mint ahogy a színháznak is, a közönségnek is fejlődnie kellene, egymást kiegészítve. Nyitni kell, de az országnak is nyitottabbnak kell lennie.

Mészáros Gábor: Erre jó az INFANT meg a Desiré Fesztivál. Gyertek fesztiválokra!

Brenner János: *Még csak egy alkalmasabb színházépület kellene – mondjuk Szabadkán – és akkor...*

Mészáros Gábor: Igen.

Magó Attila: *Mégis mire kíváncsi itt a közönség? Egyáltalán tudja-e vállalni a színház a közönség igényeit?*

Husza Dániel: Igyekszünk kielégíteni a közönség igényeit, mert ha nem ezt tennénk, valószínűleg már nem is léteznénk. Tulajdonképpen az az igazság, hogy minden nézőnek másra van szüksége. Gyakran találkozom olyan nézőkkel, akik állandó vendégek, és ők a zenészt, a könnyebbet igénylik, kérik, kívánják. De vannak olyanok is, akik a keményet, a tragédiát. Amit csak lehet, teljesítünk, de nem mindig jutunk el odáig, hogy mindent megcsináljunk. De amit teszünk, azt teljes szívből és legjobb tudásunk alapján visszük véghez. Eddig még nagy panasz nem érkezett ránk.

Bózsó Izabella: *Mindig arról beszélünk, hogy a színháznak aktuálisnak kell lennie, tehát aktuális témákkal kell foglalkoznia. Mintha a mindennapi életnek kellene visszaköszönnie a deszkákról. Alkalmas-e a jelenlegi színházi közeg arra, hogy politikai reflexiókat, kritikákat fogalmazzon meg?*

Crnkovity Gabriella: Alkalmas, és kell is, csak egy bizonyos határt betartva. Nem szólhat politikáról minden előadás, mert az egyszerűen felőrölné az emberek idegeit. Most egyébként dívik ez a politikai jellegű színházcsinálás. Kell tehát ilyet csinálni, és jó is, hogy vannak ilyenek, és minden színház alkalmas is ilyen produkciókra, de szerintem nem biztos, hogy a politikának be kell férkőznie a színházakba. Természetesen fontos görbe tükröt állítani, fontos is a politikai téma, csak mértékkel.

Brenner János: *Gábor, ti elég komoly politikai témákkal foglalkoztok a KDSZ-ben. Mit gondolsz, érdekli ez a nézőket?*

Mészáros Gábor: Szerintem minden színház valamilyen szinten politikai színház. A *Bikini-demokrácia* című darab kapcsán beszélgettünk erről is. Felmerült ugyanis, hogy ha jobban belegondolunk, akkor *Az eredeti Hamlet* című darab is politikai színház. Még akkor is, ha nincs is benne semmilyen aktuális politikai történet. Önmagában reflektál bizonyos dolgokra, amelyeket nap mint nap tapasztalhatunk. Most, hogy mindez jó-e, vagy sem? Mindenesetre szélsőséges módon is értelmezhető a témák.

Amikor Borut Šeparovičtyal dolgoztunk, ő olyannyira „aktuálisá” tette a *Bikini-demokráciát*, hogy a bemutató pontosan a választások előtti kampánycsendre esett. Ennél „aktuálisabb” már szinte nem is lehet semmi. Tartunk most attól, hogy a darab veszít majd aktualitásából, de ha újra bemutatjuk, biztos, hogy megújítjuk.

Bózsó Izabella: Ha már a közönségnél tartunk, szeretetek az emberek mi-ért járnak színházba? Úgy gondolom, hogy a színháznak olykor egyfajta „terápiás jellege” is van, hiszen meglehetősen komoly és nehéz témákat is érintetek, visztek színpadra. Voltak olyan darabok, amelyek különösen nagy hatást gyakoroltak rám. Lehet úgy fogalmazni, hogy az a célotok, hogy valamilyen módon megneveljétek a közönséget, esetleg gyógyítsátok őket? Miben ragadható meg a színház feladatköre?

Crnkovity Gabriella: Van, aki kikapcsolódni, van, aki nevetni, kacagni megy színházba, és van, aki azért, hogy egy kicsit átszellemüljön, egy másik világban éljen meg valami mást. Az elgondolkodtatás, az asszociáltatás, a gyógyítás, a nevetetés szerintem mind-mind feladata a színháznak. Azt nem mondhatjuk, hogy csak nevelni kell az embereket, és rávilágítani arra, hogy igen, „csak ez van”, „csak az van”, hogy „csak nézzél te szépen a tükörbe, mert egy idő után majd...”. Ez is nagyon jó, ez is kell, mert én is nagyon szeretem az olyan előadásokat, amelyek akár így, akár úgy, de hatnak rám, de vannak olyan napok, amikor én ezt konkrétan nem igénylem.

Huszta Dániel: Szerintem a nézők többsége főleg azért jár színházba, hogy kikapcsolódjon, elszakadjon a hétköznapi gondoktól-bajoktól. A színház még mindig egyike azon ritka helyeknek, ahol érzelmekkel dolgoznak, érzelmekkel manipulálnak, érzelmekkel hatnak az emberekre, tehát érzelmek kavarnak a levegőben. Valószínűnek tartom, hogy mindez hiányzik a hétköznapi ember életéből: vagyis az egyszerű, a tiszta és az őszinte érzelmek. Gondolom, hogy ezért járnak még mindig olyan sokan színházba. Ők találkozni akarnak ezekkel az érzelmekkel, ha máshol nem tudják ezeket megkapni, akkor a színház lehetőséget biztosít erre. A filmekben közel sincs ennyi érzelem. A moziban inkább különböző effektusok, háromdimenziós megoldások vannak. A színház még mindig az egyetlen olyan hely, ahol az érzelmeket helyezik előtérbe. Még mindig.

Magó Attila: Tehát akkor szerinted, szeretetek nem kell félni attól, hogy a színházat kiszorítja valami más?

Mészáros Gábor: Szerintem ettől nem kell félni, mert ez már történik, és történni is fog. Sajnos, mindhárom színház abban a helyzetben van, hogy egy bizonyos réteggözönségnek játszik.

Crnkovity Gabriella: Igen, félünk egy kicsit. Nem tudom... Az jó, hogy van egy aktív közönség, de mégis...

Magó Attila: *És ez az aktív közönség nem nagyon változik?*

Crnkovity Gabriella: Változik is, de azért észrevehető, hogy... De nem mondhatom azt, hogy előadásfüggő a dolog. Van, amikor telt ház van, és van, amikor csak öt ember jön. Ez nem volt mindig így. Nem tudom. Lehet félni, de nem ez a dolgunk, hanem az, hogy csináljuk tovább.

Bózsó Izabella: *Akkor sok erőt hozzá, csináljátok tovább! Köszönjük, hogy itt voltatok, az új évadban pedig biztos látunk még benneteket a színpadon. Köszönjük a közönségnek a figyelmet, tartsatok továbbra is velünk! Sziasztok!*

A beszélgetésre meghívtuk a szabadkai Népszínház fiatal színészét, Mácsai Endrét is, ám a program megkezdése előtt pár órával lemondta részvételét.